

DANIEL KEHLMANN

MOZGÓKÉP

regény

m MAGVETŐ
BUDAPEST, 2024

Fordította
FODOR ZSUZSA

A könyv megjelenését támogatta a Goethe Intézet

A mű az alábbi kiadás alapján készült:
Daniel Kehlmann: *Lichtspiel*. Rowohlt, Hamburg, 2023

Copyright © Daniel Kehlmann, 2023
Hungarian translation © Fodor Zsuzsa, 2024

MI ÚJSÁG VASÁRNAP

Mit keresek ebben az autóban?

Mozdulatlanul ülök. Ha az ember nem mozog, néha visszajön az emlékezet.

De ez most nem működik. Csak annyi bizonyos, hogy a sofőr dohányzik. A járművet sűrű füst üli meg. Ég a szemem. Rosszul vagyok. A férfinak őszül a haja, a válla csupa korpa. A visszapillantó tükörről egy gyöngysoron függő kis kereszt himbálózik.

Nézzük sorjában! A sofőr értem jött, kinyitotta nekem az ajtót, és a többiek tátott szájjal nézték, a vézna Franz Krahler, az ostoba Einzingerné és az a kis ember is, akinek sosem jut eszembe a neve.

Mert a Békés Alkony Szanatóriumban tulajdonképpen egyik nap olyan, mint a másik: reggelinél szól a rádió, az ember kimegy a parkba, fáj a háta, ebéd, az ember belenéz az újságba és bosszankodik, közben megy a tévé; néhányan nézik, mások alszanak, valaki mindig irgalmatlanul köhög. Aztán már fél négy van, jön a vacsora, utána ébren fekszik az ember, és félóránként ki kell mennie a vécére. Néha látogatók jönnek, de sohasem hozzám. Néha meghal valaki,

azt elviszik. De aki még életben van, azért általában nem jön fekete autó sofőrrel.

Egy kereszteződésnél megállunk, három hosszú hajú fiatal nagyon lassan ballag át az úttesten, a sofőr letekeri az ablakot, és kiordítja, hogy az ilyen huligánoknak jót tenne egy újabb háború, azok rá se hederítenek, amitől csak még dühösebb lesz. Elindul, de közben még mindig káromkodik.

És most eszembe jut: a tévéstúdióba.

De melyik műsorba? Előrehajolok, és megkérdézem.

A sofőr hátrafordul, a füstfelhőn át rám néz, de nem érti. Megismétlem a kérdést.

Neki ugyan tök mindegy, kiáltja. Mit érdeklí őt ez az egész fasság!

Hát jó, nem szólalok meg többet.

Ő viszont belelendül. Hagyják őt békén, nyugalmat akar! Olyan nagy kérés ez?

Mire megállunk a Rádió épülete előtt, éppen megnyugszik. Kiszáll, megkerüli az autót, kinyitja nekem az ajtót. Megfogja a könyökömet, kiségit a kocsiból. Micsoda szemtelenség, de valóban segít elesés nélkül kilépnem az utcára.

A Rádió homlokzata még a környező házakénál is szürkébb. Bécsben most minden ház szürke, néhány kivétellel, azok sötétbarnák. Mintha az egész várost sárral kenték volna be. Télen az égbolt rideg, alacsony, nyáron sárgásan nyirkos. Valaha ez is más volt. Ha az ember elég öreg, tudja, hogy ebben a csupa szemét, szénfüst és kutyaszar városban már az időjárás sem olyan, mint azelőtt.

A forgóajtó akadozik, egy pillanatra megrémülök, hogy utazásom itt véget ér, de bejutok, és az előcsarnokban csakugyan vár rám valaki: egy nagyon vékony, okos arcú fiatal ember, kerek szemüvegben, kezét nyújt, és bemutatkozik, hogy ő Rosenzweig, a felelős szerkesztő.

– Remek – mondom. Mindig örülök, ha egy fiatal udvarias. Manapság ritka az ilyen. – Miért felelős?

– A műsorért.

– Milyen műsorért?

Néhány másodpercig rám mered, aztán megszólal: – Mi újság vasárnap.

– Nem tudom.

– A műsor!

– Mi van vele?

– A műsor címe. *Mi újság vasárnap.*

Miről beszél ez az ember?

– Erre tessék! – Egy ajtóra mutat az előcsarnok túlsó végén. Követem, végigmegyünk egy rövid folyosón, aztán megállunk egy páternoszter előtt, aminek nagyon nem örülök.

Elmegy előttünk az első kabin, a második követi, a harmadikba már nyilván be kell szállnom, megrémülök, az is elmegy előttünk. Gyere, biztatom magam, volt már rosszabb is. Amikor feljön előttem a negyedik kabin, lehunyom a szemem, és előretámolygok. Sikerül belépnem, de ha nem fogja meg a vállamat, elesem. Jó, hogy ilyen gyorsan reagált.

– Eresszen el – förmedek rá.

A kiszállás persze még nehezebb. De a fiatalember érzékeny, a kezét a hátamra téve taszít rajtam egy kicsit. Kiszédülök, ő mellettem áll, és hál' istennek megint elkap.

– Hagyja ezt! – mondom.

Műanyagszag van, valahonnan nagy gépek dohogása hallatszik. Egy folyosón megyünk, a falon jobbról, balról egyformán vigyorgó emberek dedikált fényképei lógnak. Néhányukat ismerem: Paul Hörbigert, Maxi Böhmöt, Johanna Matzot és amott Peter Alexandert, aki valamilyen oknál fogva az aláírása alá még odafirkantotta, hogy *Hatalmas köszönet az én drága, drága közönségemnek*.

A fiatalember kinyit egy *Smink* feliratú ajtót. Egy kövér, körszakállas fickó ül egy sminktükör előtt, mögötte egy sminkeslány áll, és ecsettel pacsmagolja a férfi arcát. Amikor hátrébb lép, a férfi olyan hirtelen ugrik fel, hogy össze-rezzenek, ő pedig átölel. Borotvavíz- és sörszaga van. A boldogságtól elcsukló hangon újra és újra megkérdezi: – Hogy vagy, Franzl?

Jól, dűnnyögöm, ami egyáltalán nem igaz, ebben a pillanatban meg végképp nem. Próbálok nem levegőt venni. A szakálla csiklandozza az arcomat.

– Hát te? – kérdezem lihegve.

– Ő, Franzl, mit mondjak? A Liesl két éve meghalt, és a Wurmitzer-ügy nem jól végződött. Mondom neki: Ferdl, ezt még a régi barátságunkra való tekintettel meg kell tenned, de azt hiszed, meghallotta? Hát tudod, inkább a Sengernél maradtam, ő meg nem volt tisztességes.

Nem kapok levegőt. Ki a fene ez? És kikről beszél? Végre elenged, leveszi a fogasról szarugombos lódenzakóját, akkora, mint egy sátorponyva, magára teríti, és kimegy.

Én pedig leülök. A sminkeslány munkába veszi az arcomat, és olyanokat kérdez, amiket a sminkeslányok kérdezni szoktak, hogy mivel foglalkozom, és mi szél hozott a műsorba. Sosem tudják előre, sosem ismernek senkit, sosem néznek utána maguktól, mindig kérdezősködnek.

– Wilzek úr rendező – szólal meg a fiatalember, aki idekísért. Kár, hogy nem mutatkozott be, de a mai fiatalok már nem tudják, mi a jó modor. A lány most természetesen megkérdezi, milyen filmeket csináltam, én pedig, ugyanazzal a rossz érzéssel, mint mindig, felsorolom karcsú három címmel: a *Peter mindenkivel táncolt* Peter Alexanderrel, a *Gustav és a katonákat*, az is Peter Alexanderrel és Gunther Philippel, és *A Schlück mindig utolsóként megy haza* címűt, olyan emberekkel, akikre nem emlékszem.

És most persze Peter Alexanderről kérdez a lány. Hogy milyen. Őt ugyanis meglepő módon még sosem volt módja sminkelni. Pedig olyan szívesen találkozna vele egyszer.

Elmesélek hát egy anekdotát, amit mindig el szoktam mesélni. A *Peter mindenkivel táncol* forgatásának már az első napján is tökéletes szövegtudással jelent meg. Aztán egyik pillanatról a másikra meg kellett változtatni a forgatási tervet, és egy fiatal színésznő, akinek nem akarnám elárulni a nevét, azóta elég híres lett, csak az aznapi szöveget tanulmányozta meg, úgyhogy Peter ránézett, és így szólt: – Drága

kisasszony, a szöveg olyan, mint a ló, akarja tudni, hogy miért?

Te jó ég, a tükörképem! A Békés Alkony Szanatóriumban nincsenek tükrök, mert senki sem maga borotválkozik; azt minden reggel Zdenek, az ápoló végzi el. Így felkészületlenül ér a látvány: mély gödörben ülő szem, alatta petyhüdt táská, berepedezett ajkak, ráncos, szürke bőr, kopasz fej. A zakóm csálén áll, mert a vállam már nem tölti ki, a nyakkendőm nemcsak foltos, de rosszul is van megkötve, amiről nem én tehetek, mert én már rég nem tudok nyakkendőt kötni, ezt is Zdenek, az ápoló csinálta. Igazán vehette volna magának a fáradságot! Hányszor fordul elő, hogy valamelyikünket behívják a tévébe? Lehunyom a szemem, hogy ne lássam magam. Sziszegve hideg fuvallat áramlik a hajlakkdobozból a fejbőrömrre. Vajon miért? Hiszen alig van hajam.

– Tényleg, miért? – kérdezi a sminkeslány.

Mi van?

– Azt mondta, mint a ló, miért?

Mit akar ez meg?

– Na jó – mondja kis szünet után a lány. – Kész vagyunk. Felállok, a térdem megroggyan, a sminkeslány és a fiatalember megtámogat.

– Ne aggódjon – mondja a fiatalember, miközben kikísér a folyosóra. A falakon Paul Hörbiger, Johanna Matz, Peter Alexander dedikált fényképei függenek. Utóbbival dolgoztam egyszer.

– Conrads professzor úr csak az előzetesen megbeszélt kérdéseket fogja feltenni önnek. Elmond neki néhány jópofa régi történetet, nem történhet semmi baj. Conrads professzor úr mindig csak azokat a kérdéseket teszi fel, amelyeket a szerkesztőség előzőleg felírt neki. És ebben az esetben én vagyok a szerkesztőség. Ő sosem improvizál.

MAGVETŐ
KÖNYVKIADÓ ÉS KERESKEDELMI KFT.
www.magveto.hu
www.facebook.com/magveto
magveto.kiado@lira.hu
Felelős kiadó Dávid Anna

Készült a Szekszárdi Nyomda Kft.-ben, 2024-ben
Felelős vezető Vadász Katalin igazgató

Felelős szerkesztő Turi Tímea
Kontrollszerkesztő J. Győri László
Kézirat-előkészítő Tomka Eszter
Korrektor Molnár Eszter Edina
Műszaki vezető Takács Klári
A könyvet Pintér József tervezte
Kiadványszám 9315
Minion és Myriad betűtípusból szedve
ISBN 978-963-14-4385-1